MİMARLIĞI YENİDEN DÜŞÜNMEK

TEORİDEN UYGULAMAYA YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR

Editör

Doç. Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF

Vizetek
Yayıncılık

MİMARLIĞI YENİDEN DÜŞÜNMEK
TEORİDEN UYGULAMAYA YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR

Editör

Doç. Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF

Yazarlar

Ahmet KURNAZ - Cem YILGIN - Ebru Nalan CEYLAN - Elif ATICI TEKTAŞ
Hasan TAŞTAN - Hasan Tahsin SELÇUK - Kübra YÜCEL KARABAŞ - Sevde GÜNER
Şahabettin ÖZTÜRK - Yavuz Bahadır CERTEL

E-ISBN: 978-625-382-489-1
DOI: 10.54637/vizetek.9786253824891

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra KULAKSIZ
Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR
Baskı: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Elektronik Yayın Formatı: PDF
Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek
Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖNSÖZ

Mimarlık; toplumsal dönüşümler, teknolojik gelişmeler, kültürel birikim, çevresel koşullar ve insan deneyimi doğrultusunda sürekli yeniden şekillenen çok boyutlu bir disiplindir. Bu nedenle mimarlığı yeniden düşünmek, yalnızca mevcut tasarım yaklaşımlarını gözden geçirmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda mimari miras ile çağdaş yaşam arasındaki ilişkiyi, tasarım süreçlerinde gelişen teknolojilerin rolünü, mekânın insan deneyimi üzerindeki etkilerini ve mimarlığın farklı disiplinlerle kurduğu etkileşimi eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeyi gerektirir. Vizetek Yayıncılık tarafından yayımlanan *Mimarlığı Yeniden Düşünmek: Teoriden Uygulamaya Yenilikçi Yaklaşımlar* başlıklı bu kitap, mimarlığın güncel tartışmalarına farklı perspektiflerden katkı sunan araştırmaları bir araya getirmektedir.

Kitapta yer alan çalışmalar, mimarlığı kuramsal tartışmalardan tarihî yapıların korunmasına, kentsel deneyimden hesaplamalı tasarıma uzanan geniş bir çerçevede ele almaktadır. Tarihî yapıların yeniden işlevlendirilmesinde anlatısal döngüselliği temel alan çok katmanlı bir koruma modeli önerisi, mimari mirasın korunmasını yalnızca fiziksel sürdürülebilirlik üzerinden değil, yapının taşıdığı anlamlar ve anlatılar üzerinden de değerlendirmeye olanak tanımaktadır. Muş/Malazgirt Kalesi'nin günümüzdeki mimari yapısını inceleyen çalışma ise tarihî yapıların mevcut durumunun anlaşılması ve mimari özelliklerinin değerlendirilmesi açısından farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Modern mimarlıkta geleneğin yeniden yorumlanmasını Jørn Utzon'un Farum Şehir Merkezi ile İsfahan Büyük Çarşısı üzerinden ele alan araştırma da geleneksel mimari birikimin çağdaş tasarım düşüncesiyle kurduğu ilişkiyi tartışmaya açmaktadır.

Mekânın algılanması, deneyimlenmesi ve kentle kurulan ilişki, kitabın bir diğer önemli eksenini oluşturmaktadır. Aylak gezgin (flâneur) kavramı üzerinden Budapeşte ve Viyana'nın beden duyuları aracılığıyla kültürel keşfini ve kentsel deneyimin fenomenolojisini inceleyen çalışma, kenti yalnızca fiziksel bir çevre olarak değil, duyular, hareket, algı ve bireysel deneyimler aracılığıyla anlam kazanan bir yaşam alanı olarak ele almaktadır. Ayvalık örneğinde kıyıya erişim ile zeytinyağı fabrikalarının konumlanması arasındaki ilişkiyi araştıran çalışma ise üretim yapıları, coğrafi koşullar ve kentsel yerleşim arasındaki etkileşime dikkat çekmektedir. Bu iki yaklaşım,

mimari ve kentsel mekânların tarihsel, toplumsal ve fiziksel bağlamları içinde değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Kitabın önemli bir diğer boyutu, tasarım düşüncesinin ve üretim süreçlerinin teknolojik gelişmeler doğrultusunda geçirdiği dönüşümdür. Yordamsal üretimde tasarımcı bakışının görünmezleşmesini ele alan çalışma, tasarım kuralları, üretim süreçleri ve tasarımcının kararları arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır. Mimarlıkta hesaplamalı tasarımın katmanlı ekolojisini, bilgisayar destekli tasarımdan üretken yapay zekâya uzanan epistemolojik bir çerçevede inceleyen araştırma ise dijital araçların mimari bilginin üretim ve değerlendirme biçimlerini nasıl dönüştürdüğünü tartışmaktadır. Bu çalışmalar, tasarım sürecinde insanın rolü, teknolojinin olanakları ve mimari üretimin geleceği üzerine düşünmek için önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Mimarlık ile diğer bilim alanları arasındaki etkileşim de bu kitapta kendine yer bulmaktadır. Nörobilim perspektifinden mimarlığı yeniden ele alan ve nöromimarlıktan kullanıcı merkezli tasarım kararlarına uzanan araştırma, insanın mekânla kurduğu ilişkinin bilişsel ve algısal boyutlarına odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, kullanıcı deneyiminin mimari tasarım süreçlerinde daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sunarken, insan davranışı ve mekânsal çevre arasındaki ilişkinin disiplinler arası bir bakış açısıyla incelenmesinin önemini de vurgulamaktadır.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu kitap, mimarlığı tek bir yöntem, kuram ya da uygulama biçimiyle açıklamak yerine; kültürel miras, kentsel deneyim, tarihsel süreklilik, hesaplamalı tasarım, yapay zekâ ve insan odaklı tasarım gibi farklı araştırma alanlarının kesişiminde ele almaktadır. Kitapta yer alan bölümler, birbirinden farklı konulara odaklanmakla birlikte mimarlığın değişen koşullar karşısında nasıl yeniden yorumlanabileceği sorusu etrafında buluşmaktadır. Bu yönüyle eser, kuramsal düşünce ile uygulama arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi ve mimarlığın güncel sorunlarına yönelik eleştirel değerlendirmelere katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu kitabın hazırlanması ve yayımlanması sürecinde sundukları değerli destek, rehberlik ve iş birliği için Vizetek Yayıncılık'a içtenlikle teşekkür ederim. Ayrıca akademik emekleri, özverileri ve değerli araştırmalarıyla bu eserin ortaya çıkmasına katkıda bulunan tüm bölüm yazarlarına teşekkürlerimi sunarım. *Mimarlığı Yeniden Düşünmek: Teoriden Uygulamaya Yenilikçi Yaklaşımlar* başlıklı bu kitabın; akademisyenler, araştırmacılar,

öğrenciler ve mimarlık alanında çalışan uygulamacılar için yararlı bir kaynak olmasını temenni ediyorum. Eserin, mimarlığı farklı boyutlarıyla yeniden değerlendirmeye, disiplinler arası diyaloğu geliştirmeye ve yapılı çevrenin anlaşılması ile tasarlanmasına yönelik yeni düşünce biçimlerinin ortaya çıkmasına katkı sağlamasını diliyorum.

Doç. Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF
Haliç Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Kıyı Erişimi ile Zeytinyağı Fabrikalarının
Konumlanması Arasındaki İlişki: Ayvalık Örneği 1

Ahmet KURNAZ

2. BÖLÜM

Modern Mimarlıkta Geleneği Yeniden Düşünmek: Jørn Utzon'un Farum Şehir
Merkezi Ve İsfahan Büyük Çarşısı Üzerinden Bir Okuma 22

Cem YILGIN

3. BÖLÜM

Mekânsal Kurgu, Malzeme ve İç–Dış Mekân İlişkisi:
Marmaris Turunç Köyü Taş Konak Örneği 52

Ebru Nalan CEYLAN

4. BÖLÜM

Aylak Gezginin (Flaneur) İzinde: Budapeşte ve Viyana'nın Beden Duyuları
Üzerinden Kültürel Keşfi ve Kentsel Deneyimin Fenomenolojisi..... 71

Elif ATICI TEKTAŞ

5. BÖLÜM

Mimarlıkta Hesaplamalı Tasarımın Katmanlı Ekolojisi: Bilgisayar Destekli
Tasarımdan Üretken Yapay Zekâya Epistemolojik Bir Çerçeve..... 94

Hasan TAŞTAN

6. BÖLÜM

Dağkızılca Köyünün Fenomenolojik Karakteri
ve "Nif Dağı Arkeolojik Araştırma Projesi Kazıevi"..... 120

Hasan Tahsin SELÇUK

7. BÖLÜM

Anlatısal Döngülsellik: Tarihi Yapıların
Yeniden İşlevlendirilmesinde Çok Katmanlı Bir Koruma Modeli Önerisi 135

Kübra YÜCEL KARABAŞ

8. BÖLÜM

Kuralı Tasarlamak:
Yordamsal Üretimde Tasarımcı Bakışının Görünmezleşmesi 163

Sevde GÜNER

9. BÖLÜM

Muş/Malazgirt Kalesi'nin Günümüz Mimari Yapısı Hakkında Bir İnceleme 177

Şahabettin ÖZTÜRK

10. BÖLÜM

Mimarlığı Nörobilimle Yeniden Düşünmek:
Nöromimarlıktan Kullanıcı Merkezli Tasarım Kararlarına 206

Yavuz Bahadır CERTEL